

Reisverslag augustus 2014

“Want Hij zal de arme redden die om hulp roept, en de ellendige, en wie geen helper heeft. Hij zal de geringe en arme sparen en de ziel van de armen verlossen.”(Psalm 72:12,13)

Gemeente bedanken

Wij, Wim en Ria, brachten de eerste helft van onze vakantie opnieuw in Oekraïne door. We deden wel wat rustiger aan, zodat het ook een beetje vakantie was. We namen wat meer tijd voor ons zelf en de contactpersonen. Gezien de benarde oorlogssituatie, wilden we ook weten hoe het de Joodse mensen vergaat.

Donderdagavond 31 juli staken we de zeer rustige grens vanuit Hongarije over. Een dag eerder vertrokken we uit Nederland.

De eerste avond brachten we bij Vadiem en Mirosha en de aangenomen Joodse gehandicapte Gobica door. Opnieuw brachten zij hun dank over aan de gemeente Nieuw-Lekkerland die hen geholpen had aan de prachtige, koele flat, gelegen op de eerste verdieping. *“Ik zou zo graag zelf eens de gemeente bedanken en ook Gobica zelf laten zien, zij is zo veranderd. Ik kan me een leven zonder Gobica niet meer voorstellen,”* zo liet Mirosha weten. Gobica, die mooie nieuwe schoenen kreeg en ook weer een pop, een jongentje, liet verschillende van haar

zelfgemaakte poppenkieren zien. Dat naaien doet ze met de hand. We brachten de eerste nacht bij hen door.

Op vrijdag spraken we lang op het kantoor van Chesed met de directeur Michaël Galin; *“Veel mensen hebben ons gebeld, om hun meeleven te uitten en de Hollanders te condoleren.”* zo zei Galin. We

bespraken de gang van zaken in Chesed en ons programma.

Wit haar

Daarna gingen we als eerste bij Stephan en Doesja Rot op bezoek. Zij keken al weer naar ons uit. We gingen samen. Ook bij hen ging het gesprek, hoe kan het ook anders, eerst over de oorlog. Stefan: *“De oorlog gaat ons hier in het westen ook niet voorbij. Jonge mannen moeten in het oosten vechten. In de buurt van de stad Rachov, ook in het westen, hebben moeders van*

oproepbare soldaten drie dagen de wegen afgesloten, zodat ze hun zonen niet kunnen komen halen voor de oorlog.” Ze vertelden ook dat er verschrikkelijke dingen gebeuren in de strijd: *“Onze kleinzoon Andre krijgt vioolles. Zijn lerares vertelde dat het haar van de zoon van een vriendin van haar in één dag wit geworden was, vanwege de verschrikkingen die hij heeft meegemaakt. Zijn moeder heeft gezegd; “Als ze hem terugsturen pleegt hij zelfmoord.”*

Tot rust komen

Stefan vroeg op een gegeven moment: *“Kunnen we nu over wat anders praten, iets positievers? Hoe is het met jullie?”* Zo werd het gesprek op andere onderwerpen gebracht. Toen het ‘bezoekuur’ voorbij was, pakten we de Bijbel en lazen twee toepasselijke stukjes: Psalm 62:1-3, 6-9 én Mattheüs

11:25-30. We gaven aan hen door dat in alle onrust God Zelf een veilige toevlucht is en ‘Mijn rots.’ genoemd wil worden en dat zij door dit te geloven tot rust mogen komen: *“Ja, Jesjoea roept op tot Hem te komen met al onze lasten, zonden en vermoeidheid om zo innerlijk tot rust te komen.”* De uitleg begrepen ze en ze be’aamden’ het. We legden deze twee lieve mensen in gebed in de handen van onze God en Heiland.

Begrafenis

Terug bij Chesed kwam er net een optocht door de straat, we hoorden droevige fanfaremuziek; een begrafenis. Toen we naar de straat liepen zagen we allemaal soldaten, die een doodskist met een makker droegen. Op de kist zagen we zijn pet. Tientallen mensen volgden in de stoet. Het raakte ons diep; De oorlog vraagt ook heel dichtbij in het uiterste westen slachtoffers.

Twee keer N.T. gelezen

De nieuwe matras dat we bij ons hadden, konden we direct naar Gustav en Rosa Makula brengen. Olga wees ons de weg. En iemand van Chesed ging mee om te helpen dragen. Het matras was daar precies op zijn plaats. Gustav (1939) heeft parkison en hij lag op een dun versleten matrasje. Het echtpaar was zo dankbaar. Het deed hen even hun problemen vergeten. Gustav leek er zelfs door op te knappen. Ook zij

begonnen te spreken over de oorlog.

De zoon van de buurvrouw, die hen zo geweldig helpt, heeft zich als 34-jarige, zonder gezin en werk, vrijwillig gemeld. De buurvrouw die een paar ijsjes kwam brengen bevestigde dit. De spanning en angst waren op haar gezicht te lezen.

Toen we na het eten van het ijsje aanboden uit de Bijbel te lezen, vertelde Gustav ons dat hij het Nieuwe Testament al twee keer gelezen had. We lazen ook hier psalm 62, nu vers 6-9 en Mattheüs 11:28-30. *“Bij alle onrust en het*

zwak en ouder worden is er maar één manier om tot rust te komen; te geloven: “In God is mijn heil...mijn sterke rots, mijn toevlucht is in God. en Jesjoea zei: “Kom naar Mij toe, allen die vermoeid en belast bent, en Ik zal u rust geven.”

Natuurlijk geloof ik

Olga ging daarna ook met ons mee naar een ‘gemeenschapshuis’, waar we Loedmila Boeska van 73 jaar opzochten, letterlijk zochten, want één van de deuren in de lange gang kwam uit in haar kamertje van 2 ½ bij 4 meter. Ons was al verteld dat haar man bij een treinongeluk was omgekomen en dat het een heel goede vrouw was en ook dat zij in het ziekenhuis had gelegen. We ontmoetten Loedmila, een lieve vrouw, maar o zo mager. We verbaasden ons over de kleine kamer, zonder water, douche en toilet: *“Die zijn in de gang te vinden.”* Er ontbrak ook een keuken. In het midden van de kamer stond een elektrisch kookplaatje op een klein tafeltje. Er bleek ook geen verwarming te zijn: *“Jonge mensen gingen hier niet goed met het gas om en daarom hebben ze het afgesloten.”* We namen de maat van het oude, versleten matras op om zodoende de volgende keer een passend matras te kunnen mee nemen. Op onze vraag of ze familie

had, vertelde ze: *“Ik heb een dochter in Israël en ik heb zelfs een achterkleinkind.”*

We boden Loedmila hulp aan en zij vroeg om kleding, blouses met lange mouwen, en schoenen. We vertelden haar wie we waren en gaven haar het boek van Corrie Ten Boom, De Schuilplaats. Zij reageerde direct met: *“Ik hou van lezen.”* Toen Ria haar iets vertelde van de inhoud, merkten we dat zij ook gelovig was. Dat vroegen we haar: *“Bent u gelovig?”* Ze reageerde met zo’n stralend gezicht; *“Ja, natuurlijk geloof ik, Jezus heeft mij gered, anders leefde ik al niet meer. Ik ben heel ziek geweest, ¾ deel van mijn maag is weggenomen.*

Ze dachten dat ik dood was, ze wilden me al begraven.” We beloofden haar terug te komen. Dan kunnen we meer van haar te weten komen.

In de rust

Het was tijd voor de sabbatsamenkomst bij Zhyttia. Nadya heette de mensen welkom en ook ons gasten. Zij benadrukte dat gasten een zegen zijn, zoals Abraham gasten kreeg en gezegend werd. Jullie konden vandaag hier komen. De Heere klopt vandaag aan jullie harten. Hij wil dat jullie opendoen. Daarna las Vanya uit de Parasja en legde soms wat uit. Daarna werden wij naar voren gevraagd. Wim sprak over Gods trouw in de woestijn: *“Hij heeft ook jullie in de woestijn van jullie leven ‘gedragen zoals een man zijn zoon draagt’ (Deut 1:30) Mozes brengt jullie echter niet het beloofde land binnen, maar wel Jozua (in het Russische dezelfde naam als van onze Heiland). Hij is het beeld van*

Jesjoea, Hij brengt jullie in het beloofde land, in de rust. Geloof in Hem en vertrouw op Hem.”

Hierna werd de sjabbat geopend, werd er gezongen, en werden de kinderen gezegend onder de choepa. De twee kinderen van Anna Shovsh, Aline en Vika waren vandaag de enige twee. Een half jaar geleden wisten ze van het bestaan van Zhyttia niet eens af en was het geloof geen werkelijkheid; nu wel.

Het was bijzonder te zien dat er paprika en tomaten, een gedeelte van de opbrengst van de groentetuin van Anna, op tafel stond. Het zaad uit Nederland was door de Heere rijk gezegend deze zomer en iedereen mocht er van meegenieten.

92 jaar

Nadat de mensen waren weggegaan en we Anna Shovsh met haar twee kinderen naar de trein hadden gebracht, was er een maaltijd samen met Zhyttia. Nadya’s moeder vertelde over haar blinde vader, die ook altijd de samenkomst bezoekt; *“Hij luistert altijd naar de Bijbel wanneer ik weg ben. We hebben cassettes me het Nieuwe Testament en dat zet ik dan aan. Hij stelt mij later vragen. Hij komt elke woensdag ook naar het onderwijs hier van David Loden dat via skype aan ons gegeven wordt. Hij wordt 12 september 92 jaar. Hij speelde vroeger viool. Pas zaten we aan tafel te eten, toen was er op de radio een groot viool orkest. Hij luisterde en ‘speelde’ zonder viool, (alleen met gebaren) 20 minuten met het orkest mee. Hij was zo vrolijk.”*

Veel fascisten

Ook het onderwerp 'oorlog' kwam weer te sprake. Miron de man van Nadya, vertelde: *"Er is een wet gemaakt, dat voortaan 1,5% van het loon van elke Oekraïner ingehouden voor de oorlog. Het kost gigantisch veel en ons leger was 'in ruste' en moest opgebouwd worden. Soms was er maar één kogelvrij vest voor drie personen. Op een gegeven moment hadden tanks niet voldoende diesel, toen gaven de mensen in de buurt zoveel mogelijk geld zodat de tanken weer vol gegooid konden worden. Rusland schiet van over de grens op ons leger. Als wij zouden antwoorden, worden we beschuldigd van provocatie."*

We kregen ook te horen dat de Russische televisie heel andere en leugenachtige informatie uitzendt. Zo belde de Joodse vrouw, die eigenares is van het pand dat Zhyttya huurt, op vanuit Israël en zij vroeg: *"Is het niet gevaarlijk voor jullie om samenkomst te houden? Worden jullie niet doodgeschoten? Er zijn toch veel fascisten bij jullie?"* Nadya concludeerde: *"Zij kijkt alleen naar Russische kanalen en daar zeggen ze zulke dingen."*

Sabbatmorgen waren we vrij. We reden een klein stukje richting de Karpaten en genoten van de rust bij het water van de rivier de Uz.

Onverwachte ontmoeting

Voor zaterdagmiddag waren we uitgenodigd om bij Elvira Vagan te komen eten. Heel het team van Zhyttya was ook aanwezig, inclusief de baby van Miron en Nadya, Sasja. Elvira toonde vol blijdschap een kaart die ze kreeg uit Holland. Het was een heerlijke maaltijd en tijd,

die we afsloten door samen te zingen en ook te bidden.

's Avonds hadden we nog een onverwachte ontmoeting met mensen uit Israël. Michaël Galin had

ons gezegd dat het 'dameskoor' met violist Valery moest zingen in een vakantieoord halverwege de weg naar Moekatsjevo. Daar waren ook twee echtparen uit Israël. Het ene echtpaar, Zvi en Rosa Zilber, kon maar niet begrijpen dat er mensen, christenen, waren zoals wij. Zvi, met name, had nog nooit gehoord dat er gelovigen waren die zo achter Israël staan en de God van Israël liefhebben. Wat vonden we het jammer dat we geen exemplaren van het boekje 'Kom naar huis' en 'De Schuilplaats' bij ons hadden. Maar we kregen hun adressen en zullen het zeker opsturen.

Ik wil niet meer leven

Zondagmorgen bezochten we Valentina Drashkovtzi. Deze vrouw van 72 jaar heeft een heel moeilijk leven achter de rug. Na de begroeting was het eerste wat ze zei: *"Ik wil niet meer leven, mijn leven ligt op het kerkhof."* Haar man stierf drie jaar geleden, twee maanden voor hun 50 jaar huwelijksjubileum. Haar zoon, Valeri, stierf vorig jaar aan keelkanker. *"Ik werk nog steeds, want ik wil zo graag een herinneringsteken met Valeri's foto op het graf hebben. Lichamelijk en geestelijk is het echter heel zwaar."* Uit haar verdere verhaal bleek dat ze ook de koelkast nog af moet betalen, die had het begeven en moest vervangen worden. Over haar tweede zoon vertelde Valentine: *"Sasja werkte als bewaker, maar is zijn baan kwijt. Hij was eigenlijk meubelmaker. De fabriek waar hij werkte is er al lang niet meer en hij raakte zijn kwalificatie kwijt. Ik ben zo bang dat ze hem komen halen voor het leger. Onze jeugd wil niet vechten in het oosten. Vluchtelingen*

uit het oosten zitten op onze terrassen bier te drinken en onze jongens worden opgehaald om in het oosten te sterven."

Valentina uitte haar dankbaarheid aan haar sponsor: *"Zeg maar dat ik heel veel van hem houd."* We beloofden Valentina te helpen, zodat zij als bijna 73 jarige vrouw niet meer hoeft te werken. Valentina zei dat wanneer ze niet meer werkt, ze ook naar Zhyttya wil gaan; *"Veel van mijn kennissen zitten daar ook."*

Gedoopt

Voor zondagmiddag waren we uitgenodigd voor een barbecue bij Sveta Weinstein, die al lange tijd de samenkomsten bezoekt bij Zhyttia. We haalden Miron en zijn schoonmoeder op. 'Heel toevallig' kwam bij het instappen in het busje William (19) de straat door. We hadden voor hem en zijn broer Kristof (21) twee paar schoenen in maat 46 ½ bij ons. We konden ze zo afgeven; ze pastten precies.

De ontvangst bij Sveta was allerhartelijkst. Zij woont bij haar zoon, schoondochter en kleindochter in: *"Igor heeft dit huis kunnen verbouwen van het geld van de flat die ik verkocht heb,"* vertelde ze niet zonder trots.

"Mijn man is acht jaar geleden overleden. Toen kwam ik al bij Zhyttia. Vanya en Vika waren 's avonds nog hier en baden met hem, waarna er zo'n vrede was. De volgende morgen overleed hij."

Op de vraag hoe zij bij Zhyttia was terecht gekomen, antwoordde zij: *“Rita (de oprichtster van Z.) had een lijst met Joodse namen. Zij nodigde mij uit voor een feest. Het was in Nehemia in 2004. Ik ben heel, heel blij dat ik bij de ‘missie’ gekomen ben. Ik was atheïst en zelfs een communistische activist. Door hen ben ik tot God gekomen. Ik wilde ook zo graag gedoopt worden. Dat is ook gebeurd, in de gemeente van Valodja (die vaak in de samenkomst spreekt)”*

Ze vertelde ons haar hele levensverhaal. Hoe zij tijdens de 2^e W.O. door haar blonde haren, zichzelf en haar moeder het leven redde, toen haar moeder in het ziekenhuis lag. De Duitsers, die hen wilden meenemen, werd wijsgemaakt dat een Joodse vrouw toch niet zo’n kind met zulk blond haar kon hebben.

Oma dat wist ik niet

De tijd vloog om en toen werden we aan tafel uitgenodigd. Zoon Igor en zijn vrouw en dochter hadden een heerlijke maaltijd bereid. In het begin leek Igors vrouw nogal stug.

Maar tijdens het eten en de gesprekken veranderde dit. Toen we op het eind een paar Hebreeuwse liederen zongen, werd de sfeer helemaal open. Kleindochter Oksana reageerde spontaan: *“Oma ik wist helemaal niet dat u Hebreeuwse liederen kende.”* Toen begon Igors vrouw over haar zoon te vertellen, die zo goed kon schilderen. Ze liet een paar kunstwerken zien en opeens herkenden we een portret. Dat had Sveta een paar jaar geleden aan ons gegeven. Toen we vertelden dat dat portret in Wims kantoor hing, was het ijs helemaal ontdooid. Na de maaltijd kregen we nog een rondleiding om en in het huis. Er was veel werk verzet en veel moest

nog gebeuren. Sveta kan trots zijn op haar handige zoon.

30 kilo erbij

We hadden nog een bezoek af te leggen. Nina, de vroegere werkster voor Chesed als ‘dramatist’, is vanwege haar overgewicht en het ongeluk dat zij een paar jaar geleden kreeg arbeidsongeschikt.

Zij is erg aan huis gebonden. Ze had gevraagd of we langs wilden komen. Hoewel we al flink gegeten hadden, moesten we ook bij Nina haar maaltijd proberen ‘eer’ aan te doen. *“In april ging het heel slecht met mij, meer dan maand ben ik niet op straat geweest. Het is heel zwaar, ik heb altijd gewerkt.” “Ik had een keer gezegd: “Ik wil niet meer leven,” en toen gebeurde het ongeluk, dat was een waarschuwing. Maar ik moet eerlijk zeggen dat ik*

een boek. Ik heb besloten niet meer te lezen. Ik geloof op mijn manier.”

Geen pionier

We namen afscheid, het was al met al een vermoeiende dag, vooral voor Ria, die al de Russische gesprekken steeds moest vertalen.

’s Avonds waren we nog bij Michaël Galin uitgenodigd. Zij hadden gasten uit Duitsland; een gelovig gezin, man, vrouw en drie dochters. We spraken een tijdje met hen. De man vertelde dat hij in de DDR opgegroeid was als christen en dat hij daar erg onder geleden heeft. Hij wilde geen pionier zijn (jeugdorganisatie die de jeugd tot goede communisten moest opleiden). Dat kostte hem een goede opleiding en een maatschappelijk gezien een goede toekomst. Hij had het daar nog steeds zichtbaar moeilijk mee. We waren één in onze liefde tot de Heere en Zijn volk.

Eigen spullen

Maandagmorgen reden we naar Moekatsjevo. Daar ontmoetten we Ira, de werkster voor Chesed in die plaats, als vanouds in het centrum. Met haar gingen we naar het kantoor in een huis aan een drukke winkelstraat. Daar zaten Irina en haar moeder Zina al op ons te wachten. Irina heeft kanker. Zij heeft al tien chemokuren gehad. Ze hield ook veel vocht vast in haar buik. Drie en halve maand is het goed gegaan. Nu houdt ze weer vocht vast: *“Ik voel me niet slecht, zelfs beter dan het was, maar ik maak me zorgen over het vocht. Over twee dagen, woensdag, moet ik weer terug komen in het ziekenhuis in Uzghorod. Dan maken ze weer echo’s.”* We praatten over het ziekenhuis verblijf: *“Je moet je*

niet heel blij ben met het leven.”

Nina praatte aan één stuk door; *“Ik ben 30 kilo aangekomen. Daardoor zijn mijn benen nog dikker en kan ik nog moeilijker lopen.”* Daarna vertelde ze van haar strijd om minder te willen eten, maar het niet te kunnen: *“Ik kan het niet loslaten.”*

Ook vertelde ze dat ze als kind door haar moeder is geminacht en vernederd. We spraken met haar over Jesjoea’s zelfovergave aan het kruis, dat een overwinning over alle machten betekende. We boden haar het boek ‘Verraden’ van Sten Telchin en een Bijbel aan. Nina had zo haar eigen manier van geloven; *“Het moet in je hart zitten, niet in*

eigen spullen meenemen. Ik ben niet eenzaam daar, want ik ken

onderhand alle mensen in het ziekenhuis." We baadden met hen voor gezondheid en Gods leiding en ook zijn kracht en vrede. Ria heeft haar woensdagavond nog gebeld. Irina vertelde toen dat ze maandag 18 augustus opgenomen zou worden voor weer een chemokuur.

Problemen en zorgen

Daarna vertelde Ira over hun problemen bij Chesed; dat alles zoveel duurder is geworden: *"Een pak met 30 pampers kostte 260 Grivna (€ 17,-) Nu kost het 370 Grivna (€25,-) Er zijn patiënten die er 90 stuks per maand nodig hebben. Voor diabetes is het ook zoveel duurder geworden; de naaldjes voor het bloedsuiker meten kosten per 15 stuk 170 Grivna, nu 357 Grivna. Alles is omhoog gegaan, eten, gas en vooral medicijnen."*

Ira vertelde over een hulpbehoevend gezin, die ze zelf nog moest bezoeken om te zien hoe hoog de nood is: *"Een jonge vader en moeder met vier kinderen; Hij vond een vrouw met twee kinderen, samen hebben zij ook twee kinderen gekregen. De moeder is ziek en het oudste meisje praat heel slecht. Hij werkt op een traktor. Ik ga hen bezoeken en dan horen jullie wel of jullie hulp nodig is."*

Ira vertrouwde ons ook haar eigen zorgen toe: *"Mijn man Viktor is arts in het leger geweest. Hij is nu 58 jaar. We zijn zo bezorgd dat ze hem ook nog oproepen om in het leger te gaan dienen. Dat zal zeker gebeuren wanneer er mobilisatie zal komen, wanneer Rusland Oost- Oekraïne invalt, zoals ze dat deden bij de Krim."*

Ook Galina, die ook op het kantoor van Ira werkt heeft haar zorgen over haar dochter, schoonzoon en kleinkind: *"Natasja woont in*

Mariapol, ook in het oosten. Zij is bang om weg te gaan. Gelukkig hebben ze een goede kelder in geval van bombardementen. Het hele centrum is al gebombardeerd."

Alzheimer

Samen met Ira deden we nog een paar bezoeken. Eerst bezochten we Hanna Sifries; een vrouw van 78 jaar, die de hele dag op bed ligt, zij heeft Alzheimer. Ze herkent niemand meer. Hanna heeft in het kinderghetto in Vinnitsa gezeten. Daarna heeft ze jaren heel zwaar werk in een meubelfabriek gedaan, waar een slechte lucht was. Een huishulp (Maria) is zes uur per dag aanwezig. Hanna's zoon Vita, die ook de warme maaltijden rondbrengt in Moekatsjevo, woont nu bij haar.

Terwijl zijn vrouw en dochter in hun flat blijven wonen.

Alles in het huis is oud; de geiser is al 40 jaar en we vonden het naar gas ruiken. Waar Hanna behoefte aan heeft, behalve haar medicijnen is aan zelf tegen het doorliggen. We besluiten haar voortaan met 1 ½ sponsor te helpen.

Faina Drutman bezochten we ook. De situatie was niet veel veranderd. Faina, die dankbaar is voor de hulp, heeft veel pijn aan haar rechterarm. De medicijnen helpen niet veel. En ze gaat ook niet naar de dokter, ondanks de aansporing van Ira. We lazen met haar uit de Bijbel en baden voor herstel en ook voor wijsheid hoe om te gaan met haar pijn (toch misschien wel wijs om naar de dokter te gaan).

Moge God hen zegenen

Na het eten bezochten we ook Berta Leontieva nog. Een weduuvrouw, die in februari voor het eerst bezocht werd en zich zo dankbaar toonde voor de aangeboden hulp. Haar geloof was zo gesterkt toen. Ook nu was ze weer zo dankbaar. Ze heeft post gekregen van haar sponsorechtpaar.

Ze liet de kaart en foto zien; *"Hoe zou ik zonder hun hulp kunnen leven. Breng mijn oprechte dank aan hen over."* zei Berta, terwijl ze een dankbaar gebaar maakte met een hand op haar hart; *"Moge God hen zegenen, feliciteer hen met het huwelijk van hun kinderen."*

De situatie met German is helaas nog niet veranderd. *"Het is een grote ramp dat German geen werk heeft,"* verzuchtte Berta. We lazen met Berta uit Gods Woord een toepasselijk gedeelte uit Psalm 72, dat de rechtvaardige Koning Jesjoea *"de arme zal redden, die om hulp roept en de ellendige, en wie geen helper heeft."* En we baden voor haar en haar zoon.

Nechama

We bezochten 'natuurlijk' ook de bijna 97-jarige Nechama, die samen met haar dochter Rosa woont. Haar verstand is nog heel goed, alleen haar gehoor is slecht. Vol trots vertelde ze dat ze zes kleinkinderen en zeven achterkleinkinderen heeft. Rosa vertelde dat de man van één van de kleinkinderen nu ook dient als reservist in het Israëlsche leger bij Gaza. Twee van de achterkleinkinderen waren bij hun opa en oma in Uzghorod (de broer van Rosa) te logeren geweest. Ze kwamen ook bij Nechama langs op bezoek.

Aan het eind zongen we bij Nechama het zegenlied over Israël 'Ose sjalom'. Ze deed enthousiast klappend nog mee.

We laadden nog wat spullen uit en keerden terug naar Uzgorod.

Twee problemen

Dinsdag trokken we een dag met Zhyttya op. 's Morgens lieten we ons bijpraten wat betreft de adoptiepersonen die Roechama bij hen heeft. Verschillende mensen kwamen voorbij met hun noden of zegeningen. Zo heeft Nina Stepanova een sponsor nodig. Zij moet een aantal bestralingen ondergaan, waar ze erg tegenop ziet. *“Zij is zelf arts en weet eigenlijk teveel, dat maakt haar bang. Zij heeft ook gebed nodig.”* zo zei Nadya. Verder kwam ook Anna weer te sprake. Hoe ze met haar in contact gekomen zijn, blijft een wonder, maar er blijft ook nood: *“Anna Shovs, die met haar twee kinderen bij haar moeder Svetlana woont heeft twee problemen; als het regent lekt haar dak en moet ze overal bekers en kannen neerzetten om het water op te vangen. Dit maakt het huis ook vochtig en de kinderen zijn vaak ziek. Het tweede probleem is dat ze juist géén water in huis heeft. Hoe kan zij een nieuw dak maken én waterleiding aanleggen, zonder man?”* Wanneer de kinderen in bad (een teil) gaan dan wordt er water uit de bron gehaald en opgewarmd. Vanya voegde toe: *“Anna heeft zo'n open hart voor het Evangelie en ze neemt nu al van alles mee op sabbat; uit de groentetuin of soms ook taart.”* We zullen zien wat we kunnen doen.

Nadya vroeg voor de kleindochter van Jaroslav. Verder vroeg zij ook nog voor de winter om warme dekens en elektrische dekens. *“Omdat de gasprijen zo hoog is, zullen mensen zo weinig mogelijk gebruik maken van gas.”* zo verklaarde Nadya haar vraag.

Niet bezorgd

Met Nadya's moeder gingen we op bezoek bij Sveta Gollender, 74 jaar. Zij is sinds 2007 weduwe, woont alleen en heeft hartklachten. Nu bleek juist haar zus uit Italië, Loeba, bij haar op bezoek te zijn. Beiden hebben zij ook nog een broer in dezelfde plaats Uzhgorod. Loeba is in het rijke bezit van 10 kleinkinderen.

Sveta gaf aan: *“Met mijn hart gaat het al iets beter, ik ben mijn eigen arts.”* Zij heeft als verpleegkundige 12 jaar in Hongarije gewerkt.

Sveta, die zich al voorbereidde op een hart operatie, zei dat ze contact

had gekregen met een vrouw met dezelfde problemen. *“Zij wees mij op een soort beademingsapparaatje uitgevonden door een professor. Ik moet het aantal minuten per dag opbouwen om m.b.v. dit apparaat meer zuurstof naar hoofd en hart te laten stromen.”* We luisterden nog naar het verhaal van de twee zussen en sloten de fijne ontmoeting af met het lezen van Psalm 95:1-7 en Mattheüs 6:26-33. *“De Heere is onze God en wij het volk dat Hij weidt... bezorgd zijn is niet nodig, slechts het Koninkrijk zoeken, dat moet bovenaan staan.”* We dankten God voor de ontmoeting en baden voor de beide zussen. Sveta be'aamde' dat zij in God gelooft en van Hem houdt.

God onze toevlucht

Daarna zaten we een tijd bij Lena Singer in de tuin. Er was een man bij, Vita, die ook bij Zhyttya in de samenkomst komt. Het was al acht jaar geleden dat we in dezelfde tuin zaten met de vader van Lena. Hij had zo'n interessant levensverhaal. In 2008 overleed hij. Lena vertelde

dat haar broer niet lang geleden overleden is. *“Ik heb hier niemand meer, alle familieleden wonen in Israël. Ik ben daar ook vijf keer geweest.”* Ondertussen begon het licht te regenen. Het was een heerlijke verkoeling, dus we bleven gewoon onder de boom zitten. We bespraken ook met hen de ernstige situatie. Vanwege deze situatie lasen we hen de hele psalm 46 voor; *“God is ons een toevlucht en vesting...Daarom zullen wij niet bevreesd zijn, al veranderde de aarde van plaats...De Heere van de legermachten is met ons; de God van Jakob is voor ons een veilige vesting.”* Daarna gaven we alles in Gods hand in gebed.

Hoe God mij ondersteunt

Het één na laatste bezoek was bij Mila Rosenplit. Nu was Vanya bij ons. Hij kreeg de sleutel toegeworpen, zodat we naar boven konden. Mila begreep gelijk wie we waren: *“Jullie zijn zulke fijne mensen, wat fijn dat je Russisch*

spreekt.” Haar kleindochter Diana, de dochter van haar zoon, met een dochtertje van vier, wonen bij haar in. Mila was bevriend met de moeder van Lena, de vrouw die we hiervoor bezochten; *“Lena is nu als een dochter voor mij. Zij belt me wel vijf keer per dag. Ik kom niet meer buiten. Ik ben bang, ik ben al zoveel keer gevallen, ook op mijn hoofd.”*

Mila vertelde dat haar achterkleindochtertje zich het vorige bezoek nog heel goed herinnert. Zij vraagt dan: *“Waar is mijn Hollandse crème?”* We haalden voor haar een leuke pop. *“O, wat zal ze dat leuk vinden. Ze zal tegen iedereen zeggen: Dit is mijn Hollandse pop.”*

Toen ging Mila verder: *“God zij dank, dat jullie hier zijn. Kijk hoe God mij ondersteunt. Soms denk ik: Hoe ben ik in leven gebleven? Ik heb zo'n honger gehad in*

de 2^e W.O. Ik hield een klein stukje brood altijd heel lang in mijn handen. Ik heb gezien dat twee kinderen die in de vuilnis naar eten zochten voor mijn ogen werden doodgeschoten. Ik hoop dat mijn (achter)kleinkinderen dit niet hoeven mee te maken.”

Toen begon Mila te vertellen hoe schrikbarend de prijzen omhoog gegaan zijn. We sloten ook dit bezoek af met uit de Bijbel te lezen en te bidden. Het afscheid was allerhartelijkst.

Maar ze houdt vol

Daarna bezochten we Ina en Anatoli nog in hun achterkamertje. Anatoli heeft verschillende operaties ondergaan. Hij kreeg een insult zeven jaar geleden en vier jaar geleden kwam daar de ziekte van Parkinson bij. Maar ook Ina tobt met haar gezondheid. Toch bezoekt ze trouw de samenkomsten. Zij heeft hoge bloeddruk. Ze heeft ook op de afdeling cardiologie in het ziekenhuis gelegen, op nog geen 250

meter afstand van hun huis. Ina zei: *“Ik kon daar niet blijven liggen, mijn man had mij nodig, dus na 24 uur ging ik weer naar huis.”* Ina liet ook haar vingers zien, zij kan ze niet meer buigen, vanwege reuma. *“Maar ze houdt vol,”* reageerde Anatoli. Dat bleek ook wel uit de maaltijd die bestond uit allerlei gerechten die Ina had klaargemaakt.

Hoewel de relatie met hun dochter en schoonzoon, die in het grote huis voor hen wonen, nog niet veel verbeterd is, hebben ze wel goed contact met hun andere (klein)kinderen. Helaas woont hun zoon ver weg, in Irkoetsk, in Rusland, waar hij zijn vrouw vond. *“In 1991, na de Perestroika, zijn we er samen naar toe geweest, via L’vov. Het was een reis met de trein van 7 dagen.”*

De kleindochter is getrouwd met een arts, zij zelf is cardioloog. Ina zei: *“In juni zijn ze hier geweest.*

Onze achterkleinzoon was zo verbaasd: “Oma u hebt helemaal geen warm water, als ik groot ben, koop ik een huis met warm water voor u.” Dat was zo lief.”

Anatoli en Inna zeiden dat hun nieuwe bed (dat gewoon in hun éénkamer woning staat) uitstekend bevalt en lekker slaapt. We sloten het samen eten en samenzijn af met lezen van Johannes 6:25-32 waarin Jesjoea Zichzelf aanbiedt als het hemelse manna door de Vader uit de hemel gegeven. Wie gelooft ‘doet het werk van God.’

Jullie doen het werk

We namen afscheid van het echtpaar en daarna in het kantoor van Zhyttya ook van het team. Wij benadrukten tegenover Zhyttya, dat wij wel veel door de mensen geprezen worden, maar: *“Jullie doen het werk!”*. Daarom bedankten we hen heel erg voor hun toewijding en trouw. Moge de Heere hen er rijkelijk voor belonen. We baden nog voor elkaar en voor elkaars bedieningen in de dienst van de Heere en namen toen afscheid.

We reden naar Vadiem, Mirojsja en Gobica. Zij vergezelden ons naar de Karpaten, naar het huis van de ouders van Mirojsja, in Toeria Biestra, waar we een nacht en dag zouden bivakkeren. Onderweg, vlakbij hun huis, bezochten we vader Vanya even op zijn nieuwe werkplek als bewaker en ‘manusje van alles’ van een klein vakantiepark. ’s Avonds pakten we alle koffers en pakketten uit die we voor de familie gemaakt hadden met heel veel kleding en schoenen. Er bleek voor elk lid van het gezin genoeg tussen te zitten. We zagen veel blijde en dankbare mensen.

Hoe groot zijn Gij

De volgende morgen was ook vader Vanya van zijn 24-uurs dienst teruggekeerd. Hoewel hij maar 1 ½ uur geslapen had, bleef hij toch de

hele dag wakker en vergezelde ons op een wandeling. ’s Middags hadden ze voor ons een barbecue in de bergen bedacht. Dat was heel indrukwekkend, aardappels poffen op een kampvuur en toen begon het te onweren. Er was gelukkig een soort trekkershut, waar we de inmiddels gaar geworden kip konden nuttigen. Om ons heen vielen grote hagelstenen. Het was heel indrukwekkend. Daarom zongen we, toen de bui over was in het Russisch

en Hollands, *“Hoe groot zijn Gij.”*

Terug in Toeria Biestra namen we afscheid van het gezin Revta. We keerden daarna terug naar Uzgorod en brachten daar nog een avond en nacht door bij Vadiem, Mirojsja en Gobica.

De volgende morgen namen we toch echt afscheid. Om kwart over zeven vertrokken we richting de grens. Het kostte, vanwege de controle aan de Hongaarse kant, bijna twee uur om de grens over te komen. Daarna konden we in één dag in Tsjechië komen, waar we een week vakantie hielden aan het Lipno meer.

Geloofd zijn HEERE

We ervoeren het opnieuw als een zegen om op deze manier het nuttige (hulp brengen) met het aangename (vakantie houden) te kunnen combineren. Voldaan en de Heere heel dankbaar keerden we een week later terug naar Nederland, terug naar onze kinderen en kleinkinderen, de buurt en...onze geliefde broeders en zusters van de gemeente. Zonder hun steun, hulp, sponsoring en vooral ook gebed was deze reis echt niet mogelijk geweest.

“Geloofd zijn de HEERE God, de God van Israël; Hij doet wonderen, Hij alleen. Geloofd zijn voor eeuwig Zijn heerlijke Naam, laat heel de aarde met Zijn heerlijkheid vervuld worden. Amen, ja, amen.” (Psalm 72:18,19)

Wim en Ria